

re eső, valószínűleg az útépitéssel összefüggésben nagyrészt lehumuszolt és nagyban bolygatott terület. A környező, még eredeti helyükön álló házak és kertjeik szintjéből jól érzékelhető a szintkülönbség.

A közel 15 000 m² területen végzett szondázó ásatás bizonyította a terület bolygatottságát, egykori építési felvonulási területként való hasznosítását, ami egyúttal azt is jelentette, hogy régészetileg értékelhető jelenséget, objektumot nem találtunk a területen.

KURUCZ KATALIN

291. Nyírkáta, református templom

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kö

A községet 1955-ig Gebének hívták. A templom első okleveles említése a pápai tizedjegyzék (1333–1334). Ebben András nevű papját említik, aki 1-1 garast fizetett, mégpedig Szent Lőrinc napjáig. Gebe az erdélyi püspökség szatmári főesperességéhez tartozott. 1696-ban már biztosan református kézben van.

A falu a Nyírség keleti szélén az ecsedi láp közelében fekszik. Több utcás, viszonylag szabályos alaprajzú település. Központját két, közel párhuzamos, szélesen terpeszkedő, É-D-i hossz tengelyű út, illetve az ezeket kereszt irányban összekötő utcák jelölik ki.

A templom a falu keleti végén, közvetlenül a főút mentén fekszik. A szabadon álló, keletelt, egyhajós, egyenes záródású templom nyugati oldalánál háromszintes torony emelkedik. A szinteket erőteljes osztópárkányok választják el. A földszinten két vak-, és egy zsalus, félköríves ablak, a második szinten két, könyöklős, íves szemöldökpárkányú, kör alakú vak-, és egy zsalus ablak, a harmadik szinten íves záródású, zsalus ablakok. A főpárkány felett hagyma formájú sisak, nyolcszög alakú, középrészen gúlával tagolva.

A kéttengelyes déli homlokzaton timpanonos bejárati előcsarnokot találunk. A déli homlokzat lizénával tagolt mélyített faltükrében félköríves ablakokat alakítottak ki. Az északi homlokzat is kéttengelyes, kétszer lépcsőzött támpillérekkel. A keleti oldalon közepesen bejárat, felette félköríves ablakkal. A hajót (keleten) kontyolt végződésű, palával fedett nyeregű fedő. A homlokzatokat fehér meszelésű, alsó szakaszán erősen cementes vakolat borítja, mint ahogy egyszerű kiképzésű magas lábazatát vastagon felvitt cementből alakították ki. Főpárkányát keskeny, tagozat nélküli lemez alkotja.

A templomhajóba a bejárat három ajtó biztosítja (egy a déli előcsarnok felől, egy a keleti falban, míg egy a nyugati torony aljából vezet a hajóbelsőbe). Amíg a déli, szegmensíves áthidalóval záródó ajtó kávéi a belső felé szélesen rézseltek, addig a hajó nyugati és keleti falának tengelyében húzódó ajtónyílások áthidalói vízszintesek, kávéit a hajó falára merőlegesen képezték ki.

A síkfödémrel fedett hajó északi falának tengelyében falazott szószék emelkedik. A tér két végén téglából falazott, „I” gerendás megoldású poroszsüveg bolto-

zatú karzatokat építettek, melyekre a feljárat a sarkokban elhelyezett, fémből készült csigalépcsők biztosítják. A keleti bejáratához a belső felől fából készült „szélfogó” kapcsolódik. A bejárati ajtónyílásokban elhelyezett kétszárnyú asztalosszerkezetek egyszerűek. Az oldalfalakat és a mennyezetet is fehérre meszelt – az alsó, nagyjából az ablakok könyöklőjéig húzódó cementes – vakolat borítja. Jelenlegi egybefüggő padlója (sakktáblaszerűen lerakott, pirosra és sárgásfehérre színezett) négyzet alakú cementlapok.

JUAN CABELLO

292. Nyírtass határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ó

2003. április 30-án helyszíni szemléket tartottunk a település több pontján, adattári adatokból ismert lelőhelyek beazonosítására.

Macskálló: A tavaly feltárt háztól DDK-re látszik a fekete talajban sárga rögös foltként a ház. Néhány cserépet is találtunk, bár jóval kevesebbet, mint az északi részen.

Szőlő-hegy: Az adattárban 2002.305. leltári számon egy térképvázlat található, amely a nyírtassi Szőlő-hegyet ábrázolja. Az É-D-i szőlőhegy D-i végén bronzkori temető és „La Tène” leletek kerültek elő. Ezt a helyet igyekeztünk azonosítani. A Szőlő-hegy a helybeliek elbeszélése és a térképvázlat alapján egyaránt a Macskállótól É-ra fekszik.

Ez a rész a Bánom-hegy néven szerepel a térképen.

ISTVÁNOVITS ESZTER

293. Nyírtura, Várréttől északnyugatra

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza

2003. november 4–14. között végeztük el az autópálya-építést megelőző feltárást. Munkánkat nehezítette a tulajdonos akadályozó magatartása, valamint, hogy a Nemzeti Autópálya Rt. által megbízott geodéták csak a lelőhely nyomvonalra eső részét tűzték ki.

A lelőhely (M3-Keleti elkerülő 37. sz.) egy lapos háton húzódik. Több, mint 20 császárkori objektum került elő, ezek nagyobb része a terület eredetileg legmélyebb pontján! A leletanyag (kerámia, állatcsont) kevés volt, legtöbbször jellegtelen szürke, korongolt cseréptöredék. Említésre érdemes egy igen széles kettős árokszakas, illetve egy keskeny, hosszú árokszakas, valamint egy objektum, amelyet két egymásra merőleges, keskeny árok alkotott.

Az ásatáson dolgozott Mester Andrea gyűjteménykezelő és Simonné Asztalos Henrietta adattáros.

ALMÁSSY KATALIN – ISTVÁNOVITS ESZTER

294. Olcsva, Földvár

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Á?

2003. május 28-án a Korek József és Csiszár Árpád által említett földvárat akartuk lokalizálni. Szerencsés